

ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО МІЖ УКРАЇНОЮ ТА КОРОЛІВСТВОМ ШВЕЦІЯ (2000-2011 рр.)

Статтю присвячено аналізу торговельно-економічного співробітництва між Україною та Швецією. Зокрема, розглянуто перспективні галузі даного партнерства, визначено основні статті у структурі експорту та імпорту держав, прослідковано динаміку товарообігу товарами та послугами між державами, висвітлено роботу основних шведських компаній на території України, чітко окреслені колізійні деструктивні питання, що заважають розвитку успішного українсько-шведського економічного діалогу.

Ключові слова: торговельно-економічне співробітництво, Україна, Швеція, експорт, імпорт, прями інвестиції.

Статья посвящена анализу торгово-экономического сотрудничества между Украиной и Швецией. В частности, рассмотрены перспективные отрасли данного партнерства, определены основные статьи в структуре экспорта и импорта государств, прослежена динамика товарооборота товарами и услугами между государствами, освещена работа основных шведских компаний на территории Украины, четко очерчены коллизионные деструктивные вопросы, мешающие развитию успешного украинско-шведского экономического диалога.

Ключевые слова: торгово-экономическое сотрудничество, Украина, Швеция, экспорт, импорт, прямые инвестиции.

The article analyzes the trade and economic cooperation between Ukraine and Sweden. In particular, it's researched perspective sectors of the partnership, the main items of exports and imports of countries, the dynamics of trade in goods and services between states, the work of major Swedish companies in Ukraine, and also clearly defined the destructive conflict issues that impede the development of successful Ukrainian-Swedish economic dialogue.

Key words: trade and economic cooperation, Ukraine, Sweden, exports, imports, direct investment.

Швеція – це дев'ятимільйонна країна на півночі Європи. Розтягнувшись більш, ніж на дві тисячі кілометрів з півночі на південь, вона не залишила своїм мешканцям іншого вибору, як навчитися спілкуватися один з одним на відстані, а потім навчити цьому і всіх інших. Проте чи має інтереси комунікабельна та економічно заможна Швеція в Україні? І якими вони є?

Однією з найбільш перспективних сфер українсько-шведського двостороннього співробітництва є енергетична галузь, зокрема – використання відновлюваних джерел енергії, енергозбереження, в яких Швеція є безумовним світовим лідером (в енергетичному балансі країни 26 % припадає на відновлювані джерела [1]), з огляду на необхідність здійснення модернізації енергетичного сектору економіки України, спрямованої, перш за все, на впровадження новітніх технологій, збільшення ефективності існуючих потужностей. Значний потенціал співпраці є в галузях використання відновлювальної енергії, зокрема, у контексті утилізації та переробки відходів, запозичення Україною відповідного досвіду та передових технологій шведських компаній, а також в телекомунікаційній галузі, сферах енергозбереження та захисту довкілля, ядерної безпеки, використання біопалива тощо. Україна та Швеція мають добрі

можливості щодо розвитку співпраці в промисловому секторі (енергетичне, важке та транспортне машинобудування, виробництво електронних компонентів і впровадження інформаційних технологій) та агропромисловій сфері (виробництво харчових продуктів, різноманітної сільськогосподарської продукції, зокрема овочів та масел, вирощування худоби).

Слід зазначити, що саме ці сфери лягли в основу розробки Стратегії співробітництва з Україною на 2009-2013 рр., що була затверджена Урядом Швеції у грудні 2008 року. Стратегія передбачає надання Швецією Україні технічної допомоги в розмірі близько 25 мільйонів доларів США щорічно на реалізацію проектів у сферах раціонального використання енергетичних ресурсів та збереження довкілля, а також демократичних перетворень, зокрема, в питаннях євроінтеграції [2].

Швеція є найбільшим скандинавським торговельно-економічним партнером України в Північній Європі. Співробітництво між Україною та Королівством Швеція протягом останніх років динамічно розвивається. За результатами 2008 року обсяги двосторонньої торгівлі товарами та послугами збільшилися у 5,4 рази порівняно з 2000 роком (188,5 мільйонів доларів США) і склали 1009,9 мільйонів доларів США (Рис. 1) [3].

Динаміка товарообігу товарами і послугами між Україною та Швецією

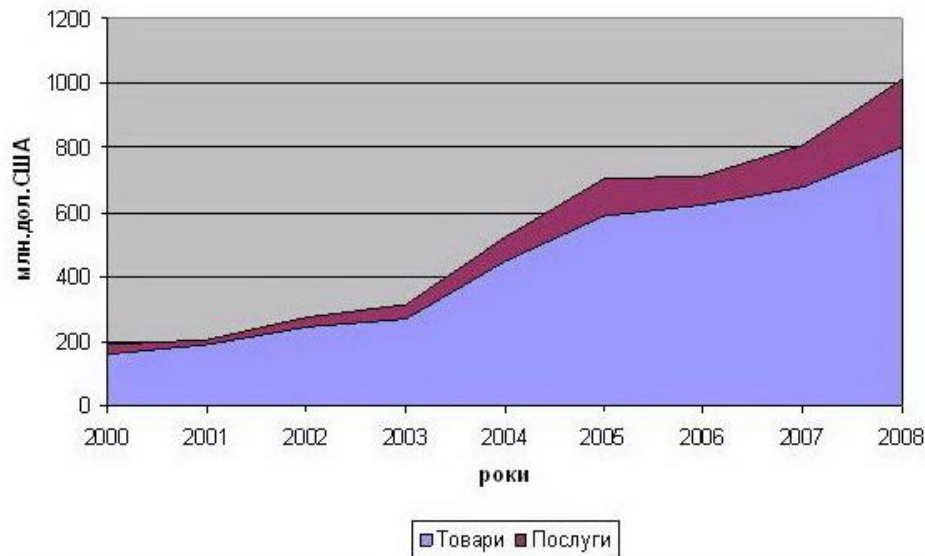

Рис. 1.

За даними Державної служби статистики України, у 2011 р. загальний обсяг торгівлі України зі Швецією (товари та послуги) досяг 917,4 мільйонів доларів США, що на 44,1 % більше порівняно з 2010 р. При цьому український експорт до Швеції становив 138,9 мільйонів доларів США (зростання на 17,5 % порівняно з 2010 р.), а імпорт – 778,5 мільйонів доларів США (на 50,1 % більше порівняно з 2010 р.) [4].

Основними статтями у структурі імпорту України зі Швеції є: папір та картон – 23,7 %, електричні машини та устаткування – 18,7 %, котли, машини, апарати і механічні пристрої – 12,5 %, сільськогосподарська продукція – 4,9 %. Ключовими позиціями експорту товарів з України до Швеції є: чорні метали – 22,3 %, текстильна продукція – 19,3 %, деревина і вироби з деревини – 9,0 %, сільськогосподарська продукція – 5,7 % [5].

Обсяг шведських інвестицій в економіку України за останні роки суттєво збільшився, і станом на 31 грудня 2011 року склав 1744,0 мільйонів доларів США. Шведські прями інвестиції в економіку України становлять 3,5 % від загального обсягу іноземних інвестицій. За цим показником, Швеція, випереджаючи на дві позиції США, посідає стале восьме місце в переліку країн, що здійснюють інвестиції в економіку України [6]. Основними сферами інвестування є: фінансовий сектор, виготовлення побутової техніки, обробка харчової сільськогосподарської продукції, пакування, обробка металу, виготовлення машинобудівних товарів тощо.

Кількість зареєстрованих в Україні підприємств зі шведським капіталом перевищує сто. Найвідомішими з них є: «Ericsson», «Chumak», «Oriflame», «SEB Bank», «Swedbank», «Tetra Pak», «Skania», «SKF» тощо [7]. Значне збільшення обсягів шведських інвестицій в економіку України обумовлено привабливістю банківської сфери. Багато шведських компаній та банківських організацій успішно здійснюють в Україні свою діяльність, розширюючи свої виробничі

потужності на українському ринку. У цьому зв'язку заслуговує на увагу діяльність таких банківських інституцій, як «СЕВ» («Skandinaviska Enskilda Banken») та «Сведбанк», які мають намір е подальшому розширити свою присутність у цій важливій сфері, особливо у контексті створення дочірніх структур е різних регіонах України. Наприклад, на початку 2005 року «СЕВ» купив банк «АЖІО», який пізніше був перетворений у «Факторіал-Банк» і в кінці 2007 року «СЕВ» купив «Факторіал-Банк» з офісами у м. Харкові. Цей банк планується включити в «СЕВ». Сьогодні «СЕВ» має 85 офісів в Україні, але планує відкрити ще додаткових 200. У середині 2007 року «Сведбанк» («Swedbank») купив «ТАС-Комерцбанк» і на даний час цей банк має 190 відділень по всій території України [8].

Однією з найуспішніших шведських компаній в Україні є харчова компанія зі стовідсотковим шведським капіталом – «Чумак» (швед. Tjumat), штаб-квартира якої знаходиться в м. Каховка Херсонської області. Це сьогодні одна з найбільших компаній харчової промисловості України, котра була заснована у 1996 році двома молодими шведськими підприємцями Йоханом Боденом і Карлом Стуреном, за фінансової допомоги Ханса Раузінга – засновника компанії «Tetra Pak», компанії-лідера з виробництва пакування для продуктів харчування.

Компанії «Альфа Лаваль» та «АВВ» беруть участь у реалізації низки проектів щодо модернізації систем тепlopостачання з використанням енергоефективних технологій, зокрема в містах Рівне, Тернопіль, Лубни.

Урядом Швеції ухвалено рішення про включення України до проекту «Marketplace – Baltic Region». Цей проект, що реалізується Шведською торговою радою та Асоціацією шведських торгових палат в рамках програми «Балтійський мільярд», спрямований на сприяння розвитку економічних зв'язків з країнами балтійського регіону, до яких тепер підключено і Україну. Для українських підприємств це відкриває

можливості безкоштовного отримання різноманітної ділової інформації, ряду консультативних послуг та розміщення своїх ділових пропозицій у спеціалізованій базі даних Торгової палати Швеції.

Шведським агентством міжнародного розвитку «СІДА» («Swedish International Development Cooperation Agency») реалізуються в Україні 24 проекти технічної і експертної допомоги. 30 проектів уже успішно завершено. Серед прикладів найбільш успішних з них – це проект з модернізації системи водоочищення у Львові, здійснюваний спільно з Світовим банком (внесок Швеції – 6 мільйонів доларів США), проект підвищення ефективності енергопостачання у Києві (1,2 мільйонів доларів США), розвиток сільсько-господарського бізнесу і фермерства (1 мільйон доларів США) тощо [9].

Таким чином, можна дійти висновку, що торговельно-економічне співробітництво між двома країнами із 2000 року розвивається по висхідній і відзначається збереженням тенденції неухильного зростання. Має місце також нарощування обсягу шведських інвестицій в економіку України. На відміну від бізнесменів з багатьох інших країн, представники шведських ділових кіл охоче інвестують у виробничі галузі України. Понад 85 % шведських інвестицій в економіку України вкладено в промисловість. Проте негативною рисою двосторонньої торгівлі товарами між Україною та Швецією залишається дисбаланс між обсягами експорту і імпорту, який постійно зростає. Також існують деякі серйозні проблеми у двосторонніх відносинах, такі як:

1. Проблема ускладненої процедури сертифікації української продукції для реалізації в Швеції. (Швеція є членом ЄС і відповідно виконує основні положення Спільної аграрної політики ЄС).

2. Проблеми оформлення документів для шведських інвесторів в Україні. (Існують проблеми

шведських інвесторів, що працюють в реальному секторі України. Зокрема, компанія «ІКЕА» не може отримати відповідні документи, які б засвідчували її право власності на землю для будівництва торговельних центрів в Київській області. Але вказана вище компанія претендує на земельну ділянку, на території якої розміщені рекреаційні ліси м. Київ). Аналогічні проблеми має компанія «Tetra Pak», що має намір розширити виробництво на території Подільського району Києва. Однак земельне питання не вирішується).

3. Проблема повернення ПДВ компаніям зі шведськими інвестиціями, які експортують виготовлену в Україні продукцію. Зокрема таке питання виникало у компанії СВАЛЯВА Гріфсканд, що виготовляє деревне вугілля, значну частину якого експортує в країни Західної Європи.

4. Окрім того виникають питання щодо затримок вантажів під час проходження митного контролю на кордоні України та Європейського Союзу [10].

Ці проблемні питання, або по-іншому – реальні перешкоди на шляху побудови міцного економічного діалогу, залишаються відкритими і потребують серйозного та невідкладного вирішення. Адже, як наголосив керівник Головного управління з питань міжнародних відносин Адміністрації Президента – Андрій Гончарук під час березневої зустрічі 2012 року із Надзвичайним та Повноважним послом Королівства Швеція в Україні – паном Стефаном Гуллгреном: «Швеція – важливий партнер України в Європейському Союзі, один із найбільших іноземних інвесторів в економіку нашої держави», і тому Україна зобов'язана все робити для поглиблення співпраці та розширення прямих ділових контактів між українськими і шведськими підприємцями [11].

ЛІТЕРАТУРА

1. Перебийніс С. Україна і Швеція: Партнерство, випробуване історією / С. Перебийніс // Національна безпека і оборона. – 2009. – № 1. – С. 3.
2. Strategy for Development Cooperation with Ukraine: 2009-2013. – Regeringskansliet / Government Offices of Sweden: <http://www.government.se/sb/d/574/a/94005>.
3. Міністерства економічного розвитку і торгівлі України / Стан двохсторонніх торговельно-економічних відносин у 2002-2008 рр. (Україна-Швеція). – Режим доступу: http://www.ukrexport.gov.ua/ukr/tovaroobig_zh_kab_stat/swe/1788.html.
4. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
5. Посольство України в Королівстві Швеція / Торговельно-економічне співробітництво. – Режим доступу: <http://sweden.mfa.gov.ua/ukraine-sweden/trade>.
6. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
7. Грушенко К. Швеція: європейские связи на украинской территории / К. Грушенко // Київ Post. – 23 лютого 2011.
8. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України / Українсько-шведське інвестиційне співробітництво в інвестиційній сфері [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrexport.gov.ua/ukr/analiz_inv_spivrobniictva/swe/5793.html.
9. Swedish International Development Cooperation Agency (SIDA): <http://www.sida.se/English>.
10. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України / Інформація щодо проблем у двосторонніх відносинах між Україною та Королівством Швеція [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrexport.gov.ua/ukr/torg_obmegennja/swe/1798.html.
11. Сайт Президента України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://prezident.gov.ua/news/23779.html>.

Рецензенти: Шевчук О. В., д.політ.н., професор;
Тригуб О. П., д.і.н., професор.

© Бочкарьова Т. Ю., 2013

Дата надходження статті до редколегії 28.04.2013 р.

БОЧКАРЬОВА Т. Ю. – аспірант кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики Чорноморського державного університету імені Петра Могили, м. Миколаїв, Україна.

Коло наукових інтересів: європейська та євроатлантична інтеграція.